

EDIDEMERE KE JERUSALEM

2 Chronicles 30:1-27; 31:1-21

ỌYỌHỌ UKPEP-ŃKPỌ 340

Eke Mkparawa

IKỌ IBUOT: “Enọ Jehovah ubọñ enyiñ esie; etuak ibuot enọ Jehovah ke uyai edisana ido” (Psalm 29:2).

Ńkpọ Eriti

Ke akwa usen oro Nditọ Israel ewọrọde ekpọñ Egypt ke nsinsi, Abasi ama onim usọrọ emi ekekotde Passover. Ekenyene ndinin usọrọ emi ini kiet ke isua nditi Nditọ Israel mbaña mfọn-ido Abasi ye mmọ ke ndisioño mmọ mfep ke itie ufin.

Ọtọrọde ke usen oro ediwak isua ema ebe, ndien Nditọ Israel ikam isininke usọrọ emi. Idighe nte mmọ ekefre ebaña akwa edifak oro ikpọñ-ikpọñ, edi mmọ ema efre Abasi ke Idem Esie. Utu ke ndikpono Abasi, mmọ ema ekpono mme ndem; ndien oto ke mme idiok-ńkpọ mmọ Abasi ama ayak mme enyene ndik ubiere-ikpe osim mmọ.

Mme esen idut ema ebe eduk ke Canaan enyuñ emum ediwak Nditọ Israel ke mbuot-ekọñ. Moses ama oduri mme ete-ete mmọ utọñ ete ke emi eyeda itie edieke mmọ ediwoñorede ekpọñ Abasi. Moses ama ewet ata ediwak edidiọñ emi mmọ ekpebode edieke mmọ ekpekopde uyo Abasi; edi enye ńko ama adian mme isuñi emi edisimde mmọ edieke mmọ esọñde ibuot (Deuteronomy 28). Owo baba kiet ikemeke ndisọñ ibuot ke mme ibet Abasi ndien etre ndibọ ufen. Ekeme ndidi ke ufen ididighe kpa idaha oro, edi fiok ete ke mme idiok ńkpọ fo eyeyom fi okut.

Israel ema esin kpukpru ikọ nduri utọñ ke ndek, ema enyuñ ekpono mme abasi efen, ndien isuñi emi akatañde mmọ efep nte mbuot-ekọñ osim mmọ. Abasi ama ọnọ item: “Jehovah eyenim fi ke iso mme usua fo, ete esuan fi: afo eyewọrọ aka ekọñ ye mmọ ke usuñ kierakiet, ndien eyefehe ke iso mmọ ke usuñ itiaba: ndien afo eyedi se kpukpru mme idut ererimbot enukde” (Deuteronomy 28:25). Ńkpọ emi ọkọwọrọ ọnọ mmọ esisit ke ini kiet tutu osim mfin emi nnyin ikutde nditọ mmọ ke ofuri idut ererimbot.

Mbọm Abasi

Mbọm Abasi etiene nditọ Esie ke afanikọñ mmọ. Ke ini Israel okodude ke akwa idaha ubọñ esie ke ini ukara Solomon, Abasi ama ọñwoñọ ete, okposuk mmọ edifiakde edem ekpọñ Enye man Enye akpamia mmọ ufen, edi edieke mmọ editukde idem mmọ enyuñ ebọñ akam, enyuñ ekabare esit, Enye eyefen: “Ndien edieke ikọt mi emi esiode mmọ enyiñ mi, editukde idem mmọ, enyuñ ekpe Mi ubok, enyuñ eyom mi iso, enyuñ ekabare ekpọñ mme idiok ido mmọ; ndien ami nyetie ke enyọñ ńkop, nnyuñ ndahado ke mme idiok ido mmọ, nnyuñ nnam ufen okure ke isọñ mmọ” (2 Chronicles 7:14).

Fiok ete ke Enye ọkọdọhọ ete ke mmọ enyene ndiwoñore ńkpọñ mme usuñ ibak mmọ edieke mmọ ekeyomde ndibọ mme edidiọñ Abasi. Ata ediwak owo mfin emi ekere ete ke mmọ ekeme ndidi mme Anditiene-Christ ndien eka iso enam idiok-ńkpọ. Jesus ọkọdọhọ ete, “Nyọñ okuo; kunam aba idiok-ńkpọ.” Edieke owo ekededi oyomde ndibọ mme edidiọñ Abasi, ana nte enye akabare esit onyuñ ọkpọñ mme idiok-ńkpọ esie. Abasi amama ndikop owo ọdọhọde ete; “Fen nọ mi,” edieke mme ikọ oro otode esit ọwọrọ.

Edinen Ido Hezekiah

Ndiọ ndidem ema esin Israel ye Judah enam idiok-ńkpọ. Toto ke ini emi ebaharede idut oro, nti ndidem ikọwọrọke ida ke Israel okposuk edi Judah ema enyene ibat-ibat nti ndidem. Ke ini Hezekiah ọkọtọrọde ukara esie ke Judah, “Enye anam se inende ke iso Jehovah, kpa nte ete esie akanamde kpukpru ńkpọ” (2 Chronicles 29:2). Sese utọ akwa ukpuhọre ńkpọ emi akadade itie ke Judah! Ema enam Itie-Ukpono Abasi asana ndien edikpono Abasi ke akpanikọ afiak ọtọñ. Kpukpru emi ama anam mme owo edat esit eti-eti.

Hezekiah ama ọfiọk abañá ibet Passover emi ekenode ke ñkpọ nte isua ikie itiaita emi ebede. Ama anam enye mbom koro usoro emi mikadaha itie ke kpukpru mme isua emi. Enye ama oyom ndinam se Abasi eketemede, ke ntre enye ama ono mme nwed esok Judah emi enye akakarade inyuñ idighe Judah ikpon, edi ono esok ofuri Israel nde, odoho mmọ edi ke Jerusalem man enim usoro Passover.

Hezekiah ikodohoke Nditọ Israel ebuana ke idak ukara imo, enyuñ eda unwoño nsuk-ibuot eno enye. Edikara ikedighe ata akpan ñkpọ ino enye nte mbubehe edikpono Abasi. Enye okoyom mmọ oro ebọ erinyaña, man mmọ ekeme ndika Heaven enyuñ enyene nsinsi uwem. Ini uwem nnyin mi edi ata esisit, ndien edi akpan ñkpọ ete nnyin ida ofuri ini nnyin ibeñe idem ibet nsinsi ini.

Usen Usoro

Ibet Moses ekedi ke ana nte enim usoro oro ke akpa ofiọñ, otodode ke oyoho usen duopenañ. Ekenyene ndibak nsiono nditọ eron uwa nnim ke urua iba, man ekpeme enyuñ ekut ete ke mmọ inyeneke ndo.

Ndinam Itie-Ukpono Abasi ye mme oku esana ekenyene ndida itie usoro-usoro, oro esin ini ikoduhe ndinam kpukpru mbeñe-idem. Moses ñko ama odoho ete edieke otode ke ntak kiet mme eken usoro idaha itie ke akpa ofiọñ, ekeme ndinim ke oyoho ofiọñ iba. Hezekiah ama eneme ñkpọ emi ye mbon ye ndusuk mbon esop, ndien ema ebere ete enim usoro ke oyoho ofiọñ iba. Mmọ ekeyom nditim mfiok ete ke ini mmọ edide ke iso Abasi ndikpono Enye, mmọ ekpedu ke idaha eke Enye ekemede ndidiọñ mmọ. Mmọ ikenyeneke ndinam Itie-Ukpono Abasi ikpon asana, edi akana nte mmọ enyene edikabare esit.

Emi ekenyene ndidi ata akamba edinam. Ikot ndidi ke usoro akasaña ye ata mkpe ubok ete mme owo ekabare esit ekpon idiok-ñkpọ enyuñ etiene Abasi. Mmọ idikopke inem ke Passover edieke mmọ edide mme anam idiok-ñkpọ. Emi ekenyene ndikpon ñkan mboho eken eke enode obukidem inemesit eke mme ñkani ufan ekemede ndisobo idem oto kiet nnyun ntiñ mbaña mme usen edem. Akana nte emi edi ederi edituak ibuot emi mme owo edide man ebọ mme edidiọñ Abasi enyuñ enyene nme ye Enye.

Ke nnyin idide oto kiet ke akwa mboho nditọ Abasi, nnyin iyebọ mme edidiọñ eke ekpode ekan edieke nnyin ibofide akam kaña mbemiso mbono oro otodode, ite Abasi anam utom ke otu nnyin. Ke ini nnyin ibeñede esit nnyin ibet usoro eke spirit ke nditiñ ikọ ye Abasi, nnyin iyedi ñkpọ edidiọñ ino mmọ efen inyuñ inyoñ ye odudu ke idem nnyin.

Idara Ke Ndinam Mme Ñkpọ Emi

Ke ini Jesus ke akpa ifet onimde Udia-Qbon, emi edade itie Passover, Enye okodoho ete, “Edieke mbufo efiokde mme ñkpọ emi, ofofon ono mbufo ke mbufo enamde mmọ.” Idaresit oto ke nnyin inamde item Abasi ke usuñ Esie. Apostle Paul ama oduri mme owo uton ete mmọ ekudia Udia-Qbon edieke mmọ edide mme anam idiok-ñkpọ. Oro eyeda ufen osok mmọ. Edi edieke eyen Abasi edide ke okpokoro Qbon onyuñ ekerede abañá okoneyo oro ekedade Jesus eno, enye obọ uwak edidiọñ. Nnyin isehe uwa Christ ke edem ikpon-ikpon, edi nnyin isak iso ise usen oro, nnyin ididiade ñkpọ ye Enye ke obio Ubon Esie.

Hezekiah ama anam mme owo eti ebaña mme enwoño emi Abasi okonwoñode ono mmọ edieke mmọ edikabarede esit. Ke utọ ini emi ediwak Nditọ Israel ekedu ke ntañ-mfep. Edieke mmọ emi esuhode ediyomde Abasi ke ofuri esit mmọ, Enye eyeda mbon ima esie onyoñ edi.

Afo emekeme ndikere nte ke kpukpru owo ekpeton ndikabare esit nnyun mbon akam ke ndo ndo oro mmọ ebode utọ nwed emi. Emi ekedi idorenyin ete ke unwam Abasi eyesim mmọ. Edi utu ke oro, mmọ esuene mbon oro ekedade mme etop emi esok mmọ enyuñ “esak mmọ.” Nte mme idiok owo inamke ukem ñkpọ emi mfin emi?

Akananam ererimbot iyomke ndikop etop Eti-Mbuk. Esit owo osuk ekere idiok kpukpru ini; ndien iwakke mmọ emi eyomde edinyaña. Nso utọ idaresit ke inyene, nnyin emi ima ikayak esit nnyin ino Qbon inyuñ ifiok ite ke Heaven kebet nnyin! Nko nso idara ke nnyin ikop ke ikutde mmọ efen ebode erinyaña!

Ke kpukpru idaha osuk edi ibat-ibat owo ema ndibọ etop Eti-Mbuk. Ndusuk ke otu mme owo ke Israel emi ekebođe mme n̄wed oro ema enyene udọn ndisuk ibuot nnọ Abasi nnyuñ ndi ke Jerusalem man enim Passover.

Ufọk Judah ema eneñere enyime etop oro. Ediwak mmọ ema edi ke Jerusalem enyuñ eñwam ke ndibiat mme ebiet ukpono-ndem nnyuñ nnam mme itie oro esana.

Edituak Ibuot Eke Otode Esit

Idighe mme itie-uwa ndem ikpọn-ikpọn ke enyene ndiwuri, mme ndinam Itie-Ukpono Abasi asana, edi mme owo n̄ko, enyene ndinam idem mmọ esana ke abañā usọrọ Passover. Okposuk edi ini ikoduhe ndinam mme añwa-añwa ido edinam n̄kpọ esana, ekeme ndidi ndusuk, mme owo ema edọnọ ke ndidia Passover ke mmọ minamke mme n̄kpọ esana. Hezekiah ama ọbọn akam man Abasi efen ke unana eti usuñ edikpono Abasi emi, onyuñ ọkọk mme owo udọnọ. Abasi ama okop akam esie koro esit mme owo ema ewọnọre etiene Abasi, ndien oro ekedi akpan n̄kpọ akan usọrọ. Edi edituak ibuot eke otode esit ke Abasi oyom.

Ke akade ko, ama odu ini ke mbuk Nditọ Israel, emi mmọ eketiñde enyin ke ndinim kpukpru usọrọ ye mme edinam, edi esit mmọ ema eyom usuñ ekpọn Abasi. Ke ini oro Abasi ama ọdọhọ ete: “Mbufo ekuda aba uwa nsu edi; mmese incense ke n̄kpọ mbubiam; kpa ntre ke nse ọfiọn, ye Sabbath, ye erikot esop: n̄kwe nte nyọde” (Isaiah 1:13, 14). Mmọ oro ekedomo ndinam utom Abasi ye idiọk-n̄kpọ ke esit mmọ. Edi Abasi okoyom mmọ edi ndisana. “Mbufo eyet idem enam esana; emen mme idiọk ido mbufo ke enyin Mi efep; etre ndinam idiọk; ekpep ndinam eti” (Isaiah 1:16, 17).

Ndidara Ke Ọbọn

Abasi ama okop akam Hezekiah, ama okut ete mme owo oro enam akpanikọ, onyuñ anam mme edidiọn Esie edep ọnọ mmọ oro ekebeñede esit mmọ eyom Enye. Ke usen itiaba mmọ eyarare mme idiọk-n̄kpọ enyuñ ekop inemesit ke mme edidiọn emi ekotode Abasi. Mmọ ema enim usọrọ uyo eke leaven miduhe “ke akamba idara: ndien mme Levi ye mme oku ekama n̄kpọ mbre Jehovah eke ọsọnde uyo, etoro Jehovah kpukpru usen.” Ndien mme Levi ekpep mbon obio “eti ifiọk n̄kpọ Jehovah.” “Uwak ọniọn ye ifiọk Abasi edituñọ adaña didie! Mme ikpe Esie ekak owo ndidunọre adaña didie, onyuñ ayaña owo nditiene nde usuñ Esie” (N̄wed Mbon Rome 11:33).

Tọnọ nte ukara Solomon ekebe, akananam Nditọ Israel ikopke utọ idaresit emi. Mmọ ema ewọnọre etiene Abasi ndien ekekpono Enye nte Enye etemedede. Oro amada ata idaresit edi. Ke usen itiaba ema ekebe, mmọ ebriere ndifiak nsuhọ ke usen itiaba efen. Kpukpru owo ema edara, ye mme isenowo emi ekedude ke Jerusalem.

Ke akpatre akwa usọrọ emi ama etre ndien kpukpru mbon obio ema enyoñ ufọk. Kere baña ufọn eke mmọ ekenyenede ke ndidi! Mmọ ema efiak edi kiet, ekpono Abasi ke mbuotidem kiet. Mmọ ema enyene ata akamba uduak ekan eke akpa ndimum edituak ibuot ke akpanikọ n̄kama; ndien ebiet ekededi eke mmọ ekeikutde mme ndem ye mme itie-uwa, mmọ ema ewuri.

Mmọ ema edara koro mmọ enam ekekem ke uduak Abasi. Abasi ọdiọn nnyin ke ini inọde Enye kpukpru.

Edidemere emi akakam edi ntọnọ eke obufa emana ke ndikpono Abasi ke akpanikọ ke Jerusalem. Hezekiah ama anam ufọk Abasi ọsọnọ ada, utom mme oku, ediñwam mme oku ke ọyọhọ mbak duop, ye kpukpru se akanade nte enam man ekpono Abasi ke usuñ eke odotde. Ke kpukpru se Hezekiah akanamde, enye akanam ke ofuri esit esie, ndien Abasi ama ofori enye ye Nditọ Israel.

MME MBUME

1. Nso usọrọ ke Hezekiah okoyom ndinim ke Jerusalem?
2. Ke ini ewe ke ekebem iso etọnọ usọrọ emi?
3. Ekebighe didie tọnọ nte ekenim usọrọ emi akpatre?
4. Nditọ Israel ekenam nso man ebeñe idem mmọ ke abañā usọrọ emi?

5. Ekebọ etop emi didie ke Israel ye Judah?
6. Nso ikotibe ke itie usọrọ emi?
7. Usọrọ emi ekebigi adaña didie?
8. Nso utọ edituak ibuot ke Abasi oyom?
9. Hezekiah akanam nso ke usọrọ ama okokure?